

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 35.

НА ПЕТИЊУ, У СУБОТУ 7. СЕПТЕМБРА (21. РУЈНА) 1874.

ГОДИНА II. (IV.)

ГЛАС ЦРНОГОРЦА" издава један пут сваког. Стари: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. н. 6; по год. 3; четврт год. н. 1. 50. н. За СРБИЈУ год. н. 7; по г. н. 3. 50.; четврт н. 1. 75. н. За сва друго издање год. н. 8; по год. н. 4; четврт год. н. 2. За остале издање се на ред 5 копчама. Предплата и сва издужења плаћа се администрацији, а доплате уредништву на Петини.

Ч Е Ш К А.

Пар аустријски дошао је у Праг. Народ чешки дочекао га је и испратио на начин нијејачијавијавијачинственији, духа његовога и личноста царске најбољојачинственији. Са таквом, својственијем храброме чешком народу он се уздржао од јавнога изјављивања својих тежња, а свакијех чињом очигледно је само љубав држави и вјерност и одност цару. Пару су позната права и праведна захтјевања чешкога народа а цар се увјерио сада и о расположењу његовоме. Према томе хоће ли посјета цара у Прагу имати знатни политички пошљедица на рјешавање чешкога питања, ко би могло знати, на може се очекивати. Немачка владајаћа странка непрестаје својом уробиеном испоконину царском издјелати вјед на народ чешки и одрицати могућност ишвакога покушаја за провијену положаја краљевине Ческе. По сви листови самосталнога ишваљивања одбијају то на страначку и властољубиву страст, на у увјерену, да аустрија се свакијем унутрашњем одношјима својима нема основе за онастанак, исповједати, да чешко право мора бити уважено, и да царев пут вожда није без свега с тежњем. Сви чешки листови врло трезвено суде. Нејадосе се ишваљивања да је долазак царев час признања права народа чешкога, али изричу, да тај час свакијем, ако није већ ту, не може ни дјелом бити. „Политика“ о томе овако пише:

„Неочекивани догађаји, створили су за нас положај, који нам даје могућност, да пишемо о цару долазку и да без узивања ишваљивања интерес, који за нас има наредна присутност. Царев посјет, узатом свијем опшћинским гласовима, или, што смо ми сваки дан проричали, таквом политичку зависност, да смо у стању довести паралелу створено тик одношја с тежњама, које одушевљавају наш народ. Пошто се наше нејад тајити, да се сваки државне нашега народа права цареву посјету, политичко питање ишваљивања просити, ишваљивања се уставовјерци, да ишваљивања

државу подметну каква морални или политички пораз, хоће нас ишваљивања, да ми абстиненти од г. 1867 и одриче горди демонстрацији, дјелом скршено ишваљивања се пред цара, просјачећи ишваљивања. Стрпљив се! Ту нам мора дати ишваљивања, и то отворено, искрено, каквога неба сево од нас ни очекивати политички противник. Нити ишваљивања, нити просјачење не доводи нас дјелом пред цара: положај чуднополитички либералаца из добе консензијација уздржан је, јако уздржан, те смо дужни тражити акцију, и ако је не ишваљивања по вољи, вратити се онако, гдје су нас гледали пуних 12 година, и одука нас неће издјелати ни одрјешити непријатељи, ни дужни иријатељи. Политика није ишваљивања тесарско дјело, неће ишваљивања испрошисују дјелом чувства ни лежни срца, који на велике ствари ради малих заборавља.

Што нас ишваљивања пред владава, није лакше, није потјера за редовно, тоштана или ћутљивост, него заједнички интерес, који данас, и ко је овакоме увјерљивому чољку очекивано, неже дипломатију с Чешком. Коже, да је најтрајније иријатељство, пријатељство интереса, и ни се ишваљивања докамати, да интерес куће Хабсбурга ишваљивања није био тако истоветан с интересом Чешко-моравскога народа, као што је данас. Што су алачки, лаж, дикња, неспријетност и гласност ишваљивања међу Чешком и династијом Хабсбурга, распада се у ишваљивања пред ишваљивањом, да се у средини Јевропе, тик границе земље Ческе, чију вјеру није од 1836 ишваљивања владар ставио на своју главу, ствара идеја, која подиже и разоружује краљевине, којој је задњи, коначни циљ уништења хабсбуршкога господства и космополитизирање, да и отуђење свих ових живаља, који се тој охолој тробојници противе. Ова идеја је већ ишваљивања и велико ишваљивања у Аустрији; ишваљивања него ли интерес царевине може подносити. Та идеја, тражећи свако добро на Спрени, нејад да се еманципира ова ишваљивања држава, она већ поткопава саме тежње, на којима се оснива

и будућност хабсбуршко царевине. Сјеверним Славенима Аустрије грози у свага бјесилу идеја германизације, нејадне ишваљивања грозе онастанак аустријске династије тако силно, доћи врати шој не вољује аустријска дојадност, аустријска рододубље, аустријска домовања, од гд је издјелати ишваљивања дојадност, немачко рододубље, ишваљивања домовања. Слабе су руке, које се овај погубној ишваљивања у властитом догору опору, коваронитрано су уздјелати одношјама најбоље силе онага ишваљивања, који брзином грома туђи усјех себи у понос ишваљивања, а ишваљивања слабосту за стечену славу држи. У тој опасности вапају народи Аустрије за провијену, вољу напред, јер је попор одишја јасан, а одвор иза кулеса недостатак. Само с династијом сдружени, с државом ишваљивања у онасноста се ишваљивања народи, коју оштурити хисторичка бића, на чјинит дјеломача ишваљивања би се подићи нова државна сграда у средини Јевропе.

Склопи ли се заједнички ошваљивања савез, не буде ли се пријечко преворођај државе ишваљивања народа, ако се испуне државоправни ушваљивања ти ишваљивања онастанка, тад неће наш народ ошваљивања и материјалним срствина, које треба држави за своје уздржање; ни нејадне ошваљивања свога програма тражити, како то други чине, ишваљивања кујући средства обрабе и раздрожујући земљу. Круна ће бирити, ако не дјелом то други који дјелом; што смо ми данас учинили, то нам је ишваљивања разбор, и он ће нам казати, што да ишваљивања радити, ако ишваљивања час себи био још дозрело.

ДОГАЂАЈИ У СВЈЕТУ.

Вјести из Цариграда непрестају јављати о оружаној Турској. „Голосу“ пише, да султани најјачијем савиати сву резерву и да влада живо настоја око војничких вјештача у Цариграду и провинцијама. У сејни Алии паша ишваљивања је султани ишваљивања, у којем је тврдио, да Турска хоже у два дана 800.000 добро увјекбојничких војника окупити, на је сад рад показати, да није

ПОДЛИСТАК.

Д. Р. ТЕОДОР ПЕТРАНОВИЋ.

Овијех дана распростирије се музевито из Млетака по Далмацији вјест, која ће куд допре туу разбудити, у којој ће и цијело Српство учествовати.

Ето се још није навршила година дана да су Срби Далматински изгубили Крета Кулишића и гроза Јанковића, а тужна им глас долази из Италије да ишваљивања неће у своја ишваљивања дочепати жива Тоду Петрановића, а ко зна хоће ли му и шврне остатке српска земља ишваљивања у недра своја сачувати, коју је толико дубоко и за њу читав свој живот ишваљивања.

Ако је Српство у Кулишњу изгубило највоуднајача заступника свогау догађајем послоника а у Јанковићу ишваљивања политичког пољу свесрпском ишваљивања радња, у Петрановићу губе свог дјелом представника на пољу књижевности српске.

Српству у Далмацији суђено је било да све до јучер бори и отицје између културе ишваљивања и варварства турског. Ако је које Српце на науку одваљило, ишваљивања се доња није површила

као Србин Спиридон Петровић и Константин Војковић, довољне су доказ одговарајуће силе те кобне културе.

У средњем сталежу по градовима и провинцијама, како је православна црква била тошњена, тако су се сви осјеђаји српски ишваљивања идеју православља, тјем ишваљивања што се издјелати православља није Србина ишваљивања. Отуд овај дјелом великодунни покрет српски тад се покушавало унију у Далмацију увести.

Тако ишваљивања српских осјеђаја није се наводило него уз тусле и во свелжи култура отровна није доирирала на борба религиозна.

У овакоме стању вађе Доситеји Далмацију, а остави је пошто у шој заведе српску школу, коју је свака јака православна општина ишваљивања.

Из те школе ишваљивања је и Марко Петрановић, ишваљивања трговац у Аршицу, који одирава свја Тоду у Кинцовец, од куда су били воцели долазити православници православној цркви у Далмацији, и тако пут врати српској струји и српској уздјелати.

Из Карловаца, хо је гласину доирирало за вријеме митрополита Стратимировића, наш Тодор оде на пензионско свеучилиште, ишваљивања док-тором обајух права и хо је тад (што књижевно срединте српско.

Бавела је унија ишваљивања на овој ишваљивања Ср-

бина оваково ишваљивања српско одмо се отприло, тек се у отаџбину своје повратио.

Одушевљење и одваљност његова у ишваљивања ишваљивања „Српско-далматинског алманаха“ године тријестинет зашто ишваљивања дјело чољек обичнога дужа, а кад ишваљивања да Петрановић ушваљивања ошваљивања рад одпочиње и још у часовима, које су му из службе чиновничке престајали, ишваљивања се дјеломе ишваљивања ишваљивања ишваљивања.

Ово периодичко књижевно ишваљивања, које се одма послеје друге године назва „Српско-далматинско-ишваљивања књижевности“ развија први пут у бјеврсној Далмацији заставу српску на књижевно пољу, која је Србина и Ишваљивања означавала живот српски у онајем крајевима.

У овој свој подуху ишваљивања одма наш Петрановић издјелати својих свотаџивањивања прошлост српску попу слава и ишваљивања дјелом његови: „Књижевство Србља у средњем ишваљивања“ — „Историја православне цркве далматинске“ — „Географско статистички преглед Далмације“ — „Бој косовски“ — „Факилија Јанковића и Славанића“ — „Путешества његова по Далмацији“, и други преглуди су рододубивога жаро. Он на свуојем пољу Далмацији находит само Србе православне и католичке вјере, који их како се „српског свог првосходнија радо и ишваљивања одричу“ и ишваљивања на онај стх Мишићев хоже је „Србину Србљеном хоже бити“. На другом

човјек поуздан, који ће и хтјети и умјети своје врлине и своју снагу посветити интересима тамошњег народа нашег.

Ако горњи избор постоји, онда се синоду мора одати достојно признање. То би био са стране синода добар почетак, који нам уздиже пријатну вјеру да је и овај дго владика наших који је до данас ниско да ће интересе своје наћи у сузбијању интереса народних, изишао на прави пут и да је вољан с народом и за народ радити. Ако је тако, онда ће ми народ радо застрти завјесом досадње погрешке њихове и радо ће их пријати у крало своје.

Са избором владика синод је спршио први дго својега задатка, и то — ако горњи избор постоји — на задовољство народа.

Но сада му остаје да приступи другом свом задатку, који је одевћ важан. Синод има да поднесе круни своје мишљење о устројству саборском. У рјешењу тога задатка чланови синода најбоље ће показати колико су пријатељи народа и колико им је стадо до сагласности с народом. Ако прихвате клирички становиште по рочишћу-а, које искључује сваку даљу концертацију са сабором, онда је између њих и народа ископана провалија, која ће се тешко кад заронати, јер народ ће виђети, да владике његове поред свега горњег искуства још нису стекли намети толико, да воде рачуна о оправданим захтјевима и интересима народним. Ако пак напусте то становиште и покажу се пријатељи установљања саборских, те устројство сабора препоруче круни на потрају, тада ће наступити она давно пожелана хармонија између јерархије и народа, која ће служити на благо цркве и народа, и поред које заиста неће бити ломе ни сајма члановима јерархије, јер у тој случају највише ће на највишећу предуредљивост код народних представника, и ова ће туди мање стрепити и зебети, кад треба ово или оно уступити члановима јерархије.

Ми се надамо, да ће чланови синода цвјетно пустуњати и добар пут изабрати.

— Из Цариграда пишу „В. Д.“:

„Одношаја између порте и Русије постају из дана у дан тежи и мање пријатељски. С једне стране ово се огледа у том напугу, што прилично закљученог последњег зајма сви заступници страних сила честитали су великом везиру, док ћенери Игњатијев одржавало се од сваке пријетње. Други је факт, што руски официри потајно прелазе у Турску и синају градове и друга утврђења. Таког једног официра власти су ухаутили у чадирском округу (у ерзерумској вилаету) и отјерале га при пратњи жандара преко границе. На жалбу заступника руског министра спољашњих послова није дао одговора, који би могао задовољити.

Последње учиненог зајма положај Хусејин-Лини наше прилично се утврдио. Све каљевре Шери-паше и Фализ-паше нису у стању да великог везира потласу са столице. Кажу да ће сам владика овамо доћи па покушати да се садњи кабинет промијени, јер велики везир ни јако није наклоњен ни једној васалској држави и јавно

женијех у Далмација особито међу католичким Србима, које је требало у једно окупити са оним православним, и тако укловити их од оне заразе, која бијаше већ преко Велебита браћу потрвала и покљад. И ово „Матице далматинске“, која је и ниско и дјело Божицара Петриновића, и којој је председник природни био. Видјехено, како ће „Матица“ поштовати и извршити завјештај оца свога!

Око уважања народног језика у суд брижно је настојао на коју сарху и издаде рјечник „правдословних рјечи и изрека“.

Брата свога Ђорђа садњег божицког владика он је на пут изобразења и на поље књижевности уватио; тако исто Сундечи-а.

Младиће српске у Задру учеће се радо је прижао, с њима се у разговор упуштао и ободравао их.

Поред свега ауторитета, које му је лице изражавало, његови дјели начини и још већше рјечи приљачаху те тако, да си једно опет се с њим састати.

Био је свуда и вади Србин и слоган и дјелом.

Рођен у Шибенику (Дришу?) 1808 године.

Његове заслуге и покрети српском у Далмација биле су награђене од саодачственика му четрдесет и осме са повјерљивим народним из-

се изражава, да је највећа погрешка пређашњих влада била, што се допуштале да „бласти царевине од ње се оцијепа“. Вицекраљ не гледа радо гдје се Турски јако наоружава, јер ко може њеку подјечити да се ова сила неће и против њега окрвнети? Дакле борба ће неспринути између првог министра султановог и кадње, и многи веле да ће последњи побједити, ако ничији други, а оно својим милионица. Цно двор царски обасут је дворована мислима, и вицекраљ ће наћи многе и многе јавно и тајне повољнике.

Д О П И С И.

ЧАЈНИИ, 23. Августа. — Писао сам ви више пута о владика херцеговачком. Проклопу. Сада ћу саопштити једну бесједу његову, коју је говорио у одашњој цркви, кад је сад први пут у њу дошао. Гледао сам, да је што вјерније приближио и вјерује, да нијесам ништа додао, а из ње ће свијет ваљко виђети, каков је тај наш владика. Ево то бесједу, коју је по са језицијем овако изговорио:

„Брато хришћани! Прво да ви казави за које пет, как си путовао. То владет (проклето) које епархију много имт криши, па ме која њакун тој кој уморио, кроз тија криши, све скачи, свачи, оке да играт, и толко не много стреса, и многа не боли трбушкно и све ми у моја главаи чинит се, как да имат каљација и колаци па све кве да кушат сос чекини ми се так чинит. Синод сам ваља кој московцај вак не ви владет ејада, ама док зовнег екибани, окем нишала пребодни. За то ке сега остивог закљадя о кој остивог, него благословени Хришћани, да Бог даде, да им је по велику срећу дошоа, онда имет ваи и ја и моја архиепископска благословља — чини на нас и на ваши времи и на ваши житита, пак на колн, на овци, на кони, и на све ваши звјани. Фапа на наше Бог, година родил пушо, пак требак на алаку заваљино и дова да чинио на наш шекетан цар и за његови већани наше, аги и бегови, јер који за њих не чини довата, кој нећет да имат благослов от мени и од нашег спашитоа исангенгабар, а ко је вјеран на наш делет и оке на њега Бога да коли ти дули око на ова свијет сретни будат, а на оно свет, т. ј. на страшно суд оке који су вјерни, да имат много царски јављани на прси, онда оке Бог тијек дудем да речет: њашала, њашала, оверуа, оверуа, ожедљик, свагадлуи! и одна оке то да предат Бог на своје њаје архиепископ Гаврија, да гу водит право у невет на тона божи божина и тамо оке много без крај неферни да имат; сега добро се здухат, пак верни на цар да будете и да добијете на крјамет (страшни суд) од Бога много оверуе, а који није вјеран на наше султани и на његови већи, онда неке да имат пљаб (среће) на ово свет, а на тој друго свет кад станет да судит Христос њим, оке да кажет: ој сиктар бре на венек, за што си радио и ниско лаше на кој венки Султан, кога сам ја ставно,

славши га у Кроп јерик на сабор, ће се упознао са Назацкиа, Рагером и другијем првацима словенских племена. *)

Његове књижевне заслуге награђује чланство толикијех ученијех друштана словенских: Јомеи-да руског одрени св. Ане и велики бразилантски артеф, такођер руски.

Совјетности пак његове у вршњу службе своје биле награђене са мјестном првом савјетника на апелацијом суду задарском и титулом дворског савјетника.

Овакоме Србину име ће се спомињати по свијем српским странама, а у Далмација још с благодарношћу и с поносом.**)

Л. Л. Томановић.

*) А с његове постојаности на брању народних права кроз све провинције Слби су му често имали поштовани саборника, и доста на радост, али је туго ваља давати свата од овог великог политикона.

**) У историјској Иаколарској цркви већ је држав саченик парастос овог великог Србина, при кој је „Јадранско“ пријавио и т. Сундечић говорио пред изборним грађанством.

да још цар ни сви ти царски и кралеви, ушти да вак казави да без благослова њашего султан не море ни једно цар нит крал да достанет без његово изуи Бог је као ваки Србима, да сте вицекраи Турчина и чините владет Турчина, вак нећете да останете без хљеба.

Сега за друго да говорине, што наше цар запозједа да имате мејтепа (школе) у свако насаба (варош) да довате гуђуви (дјецу) да учит, и то наукага Турска да учит; как научит турски добро, онда ке ваиа дна та да постанет велико луди код наше цар и да имат од цар плита коло, а тој српско језик не требај да учит, само толко да пишан и ваљ розам. Учители да не тражите от Србаја и от то Карадаг. Што ви то ећет и њахови книги што си печатат на Београд и на тово Цетине. За то је цар намет учиво, њи и аз днес владет чини (прокљивок). Вега книги за то ваки школа све је уредил Господар владика. Учители имат доста од тија ваљгерски дјаци из манастир, ти ви когут дати руку роботу и учит нечаати. Да ово мој днешни емер учините тако, да добијете сви моја благослова и од Бога.

Оке ви ушти да сајетовани ваја стадо за тој Црна Гора, што је у кошнлук сос вас. Њу је наш делет колет учиво, јер су многа на цар зарар (штету) учинили и него асер (војску) сос јатаган сјекла, тија проклето Приногорни колко ваки, вајнекани утешага, пак сос њих не треба да казвате добро утро, ни сос њих познанство да имате, ако ко учивн сос как каже реч, ја но неги бацаи анатему, да будет проклет.

Сега сам зборавила да вам казави за тај ваши светак Сого, што гу је светковате. Море чујте ваја Србима, јесте ли полудели, тој воше Сого неје свето, него је био просто ваљгер, тај ништо није знал как ваљгер, него ваки школа треба да светкове „три ерарки“ и това Ђирија и Методија, јер су тија човечи свети, а неје тој ваши Сого Кој то правновал ваљутер Сого од сега аз бацаи анатема на него“.

Ето тако им је зборно владика Проклопије и по овоме судите какав је бездушник а какаво се добро од њега надати можемо.

Из КАДИЛУКА ПЈЕВАЛСКОГ, 26. Августа. — Прича се међу нама већ од више времена, да се владика јако наоружава, да ће окупити сину војску на наше страни па и овдје у Херцеговину, да се учи и приреди да се рат, а судити да је много топова накуповано све за своје паре. Ако је истина о топовима, то ће бити ова купљени опет за оне наше паре, што их покупише Турци у нас по толико пута у години искупиши нам: „цар тражи, даје брже!“ Ма ми ни томе много не вјерујемо, јер није никоме слађе лагати но Турчину и исто као што Хришћани вајају обећавањима, вајају они сами себе. А што се тиче велике војске, увјерен сам, да од тога нема ништа Ваде у Стамбулу да се у свијету вањшто личе и можда о њеној кожи ради, па хоће и она да се покужу живи. У нас овајце нема војске вањше но што је и до сад било, па и то је огаде-

Великоме уму,
на књижевној пољу
неумрлом раднику,
српском родољубу
Божидару Петрановићу,
у Метцима 31. Августа 1874
промишљена.

И ти зађе, српска звјезда главна!
Са обзора далматинског неба —
Оставивши на пут дјела слава:
Како Србу српски вихар' треба. —

Уж твој, срце, и душа похваљна,
Простави род, име паших ђеда —
Савјетљех нам стајло — и одавна:
Вјеран Српству остаде до гроба. —

Српска младце, у принору српском,
Ујек био благодарна теби,
Што гуђавицу опраје се дрком! —

Тако зађе ти с нашег обзора,
Уздигнувши вјетри спомен себи —
Да те славе, лодог је пријори. —
У Котору, 2. Септембра 1874.

Ђорђе Српкић.

но, јавно и жалосно. На као што је аскер исто тако су и Турци долази клиони и вјерује, да би се брзо нама измирили и савршили, да ни није још у панет стара власт и господство, које су сада изгубили, и да није још неколико Турака зулужара, који се добро држе са властима те рјуи које. Мали је број овајих, и јако много јада народу нашег зваду, а остали су ти погинули врат као и раја. Ево ћу ви навести омет неколико недела од тих Турака. Али Кајо Мицановић он ти је глава од Мицана и од Колашина, и он ти иде на Сјеницу и чини договор с убуњетом пљевалскијем да иде Колашина кака који зове, па ће нито упуцавају, то дијеле са Алајагом, и Алајага с кајеваном пљевалскијем. Али Алајага мецабоша, који је два пута на лабу одво и Мулалихмут Варошић у њих се налазе сировишии волови и краве. То се зна, али ни веће нико ништа. Ко се потужи убуњету за прође, или му се кратко одговори: што ћемо ми ни, кака и цар ништа не може.

Ево шта учинише њени од те чете. Два сахата од Пљевала на Главо брдо убише једнога Турчина мислећи да је Хришћанин, који је ћерао на једноме коњачку јабуке на пазар. Када су видели, да су се преварили, оставише га на истоме мјесту. Други Турци напу и напу бацију крва и јаке убуњету, да су га власи убили. А убуњет пошље записе те ови пошему и добирају свакојега домаћина од шездесет кућа из села Готушме, које се тако зове по ријечи, што кроз њега тече, и села Бушње, и све их окују у сивири и баце у таваницу. Мучили су их ужасно, да признају убиство. Два су их пазара извели на шаршију, ће се сјече раја ка да их поубе, а будућ мисли око њих. И Турци више: „кажујте киза, ви сте убили Турчина!“ А нестретни одговорше: „Сјенице нас слободно, кад нијесмо, можемо ли узети крв на се“. По томе их опет одовоше на куке у таваницу, ће се и сад налазе.

Одмах иза овога првога пазара дочекаше исти Колашинци у селу Калужање, њеке жене, које су гониле брашно и робу и они их узму све и коње. Овако се догађа свакога пазара. Цијела чета западе на пут на убија и отажа. Није није сигура са животом. Ово зна власт, па ни главе не обрне, а види дијело колико је одгуда штета и за сави пазар. У таквоме стању престаје сваки рад и трговина и због тога, осим неколико градљивца, све паде у сировањство. А ту убија и убиће Турску више, него што њезна велика војска и нови топови наудити њезинијем испријатељима.

ЦЕТИЊЕ. 7. Септембра. — О овогодњињем учитељској збору допијеђемо опширан извјештај у наућем броју. Рађа му је била обилата и врло корисна.

— Лист овај излажемо због сутрашњег празника данас, у суботу.

Н О В О С Т И.

ДАЛМАЦИЈА. — Сабор даламатински отворен је 3. о. м. Пошто се није био законит број заступника окупио, одложена је сједница.

Др Божидар Петраковић, дворски савјетник, председник даламатинске матице, члан више ученијех друштава, врлиједи и узорити књижевник српски, умрло је у Млетцима у 64 години својој. У давнијем подлиску посвећена је неку његовом бесиртној у народној књижевности, ријеч дубоко туге и уважавања. Лака му земља, а неку његовом слава до вијека!

УГАРСКА. — Сабор српски састаће се 22. Септембра о. г. Потарује се вијест, да је српски синод у Карловце, изабрао за кљавко Војновића и Живковића, а да је први већ и потврђен.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

(Извора за историју Срба у Угарској). „Срби у Угарској истина не чине кохастну групу, нијесу политично независни, али њихова прошлост, њихова ратиборност, њихово сусједство са браћом у кнежевани и у Турској, јесу објери који

их прероручују нашој пажњи“, вели неписмени писац Францус у предговору к својој дјелу Les Serbes de Hongrie, а ми додајемо, да су они последица два вијека међу својом браћом били културно, друштвено и политички поинјерљивији.

За историју тога њихова развита има прилично извора, али је за последица пет година врло много томе добријено Гаврило Витковић, професор у Биограду, родом из Будина, пишући „Извјештаје о историјским споменцима српским“ и „Критичке погледе на прошлост Срба у Угарској“ у Гласнику 28, 30, 37, 38, 39 и „Летопису 113, и издајући Грађу за новију историју српску, у својих „Споменцима из будинског и вештаског архива“, до сада три књиге, и наука је да настави свој рад са годинама 1848 и 49 из различних архива.

Ти „споменци“ у многоме су нам расјетили борбу за опстанак Срба у Угарској и у Тројној краљевани, њихов културни и политички развита; у њима налазимо и лијепих слика из друштвенога па и приватнога живота нашег.

Значајни су Витковићеви подаци о многим, дотле непознатим парламента саборима, почевши од првога 1700 у Сечују (на Дунаву у Барањи, гдје и данас има лијеп патријархов двор). Знатно је предлачење будинских Срба у борби за права и користи и родне, као и њихова тежа за пронојем на боде. Поучно је, што су будинци пређашњег вијека по староме обичају, поред народних сабора имали три епархијске скупштине, ни којима бираху себе кљавку; из чега се види, да епархијске скупштине нијесу у најновије доба „измишљене“, као што изврју наши екскаонари, него да су стара наша установа. Фока је, нашошљеду, што сад знамо, да су многе спасоносне одлуке српских сабора, најимг озго, више пута паралисали наши интрополити и владине тако, да од 1790 до 1818 црквено-народни орган, конгрес, није за то врлијеме ништа расправљао; шта више, тако се све пустило у заборава, да се није знало ни шта је прије тога рабено.

Још су веома важна документи: о капетану Петру Сегеденци, сабор 1744, Acta Valachorum, то јест Срба у епархији горњо-карловачкој и пакрачкој, и други, у новијим књигама.

Из ово мало изложештања види се, колико нас је Витковић задужио тим својим радом, као и Учено друштво и Матица, који су га у томе потпомагали. Али то што је до сад изашло, ваља и прочитати, ако ћемо да буде какве користи по нас, а и остало да се може велати, с тога обрађано пажњу на те књиге нарочито нашии црквени општинама и читавицима, да их набаве за своју или неколку библиотеку. Књиге се могу добити из књижарнице браће Јовановића у Панчеву.

Нов календар
„СРПКИЊА“
календар за народ
за прсту годину
1875
излаже
Милош Грбовичеви
у Зекуну
штампарија К. К. Сопронол

за који дан излази из штампана, и моћи ће се до-

бити у Зекуну код издавача, и у сваком већем срп. мјесту, код познатих родољуба и родољубкиња за растуривање књига.

Садржина је одабрана. I дно. Опште знамените године, српске знаг, године, планета илдарки, покретина сунца, сунце и неке планете и мјесец, четири год времена, мјесечни четврти, покрет. праз, испокрет. праз, и познати у народу дани, мјесечни датуми и празници за цијелу годину и да се сјећамо.

II. Сајмови и тргови, (вашари и пијаци) 1. У Црној Гори, 2. у Србији, 3. у Војводини Српској, (Српке, Банат, Бачка), 4. у Тројној краљевани, 5. у Мађарској, 6. глав. у Аустрији. — За што носимо кинбуше? — Српкиња као Српкиња и мати. — Нека општа правила за живот, различито, прјесе, исерегице и разне прјесе за пјевање.

С овом садржином улази се докле, да ће и овај као и досадањи који календари у изблици искрених пријатеља стећи, који ће завста својски прихватиће знати. Цијена је за Црну Гору, Босну и Херцеговину и за Србију само два гроша. „Српкиња“ календар за народ (година VI) излази о малом Госпођиниу-дне из штампана.

Зекун, о великом Госпођиниу-дне 1874.

Милош Грбовичеви Српки.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Варљаница). Из унутрашњости Србије, из Обреновца пишу београдској „Источи“ ово: „Прије 10—15 дана дошло је један чојек омаде, који се излаже за црногорског посланика. Он је одасео код г. Лаза Вуличевића. Лаза је свога посланика Бог заш кавао; кад 11. о. м. ухвати ти овај хаљени посланик једнога поинтег трговца и био га на сред уламе. Светина ослободи трговца, који утече у једну калвану, али брат Црногорац и ту га вађе и столицу пуо по глави. Посланик је цијеломе грађанству подијужио: Познаћете ли ко је Рашко Вукаловић, сесторја тосликани Црне Горе. Лаза се хваља, да оваквих још 100 у потаји храни, јер вели; под Лазарем пало, под Лазарем ће се подићи. По неколико оружанјих кољача често је виђети на лазареној кљиви. Полиција ће каља ову загометку знати разјаснити. Рашко Вукаловић али као што га неки зову Рашко Дука Вујадиновић још се у Обреновцу бава, јер вели чека Св. кнеза да дође. Но ми сумњемо, да је то посланик“.

Нама се чини да је тај варљаник овиј исти Дука од Мелуна, коме је право име Рашко Милутиновић. Он је прије неколико мјесеца изишао из овадињих тавница гдје дежло три године због подобнога варања по свијету. Кад је пуштен из тавнице ми смо то јавили у нашем листу и учинили смо свијет пажњеним, јер смо се надани, да ће он свој стари занат пројужити. Само се чудјемо власти обреновчијкој, како је могла и једнога часа бити у сумњи о таквој грубој вараљци и није одмах поступ да с њим по дужности и моћи својој.

ХАМБУРШКО-АМЕРИКАНСКО

ПАРАБРОДСКО ДРУШТВО НА АКЦИЈЕ ЗА ДИРЕКТНИ ПРЕВОЗ ПУТНИКА И РОБЕ
ИЗМЕЂУ ХАМБУРГА И ЊУ-ЈОРКА.

ПОЛАЗИ СЕ:

Из Хамоније 1. Јула | Из Тирингије 15. Јула | Из Помеганије 29. Јула.
— Фризије 8. Јула. | — Вестфалске 22. Јула. | — Холштајна 5. Август.

ЦИЈЕНЕ ЗА ПОДВОЗ:

I мјесто 165, II. 100, III. мјесто 45 нем. талјер.

Ближа развјешња за путнице и робу објашњава агент друштва

Аугуст Ботс, висиједник Вилх. Милер
33,34 Адмиралтетека улица у
Хамбургу.

За ЦРНУ ГОРУ поставили смо нашу агенцију на Цетињу.